

Oponentský posudok habilitačnej práce Dr. Andrzeja Hadzika na téma:
Analýza vybraných faktorov ovplyvňujúcich rekreačnú účasť na športe fanúšikov
medzinárodných športových podujatí.

1. Úvodné poznámky

Habilitačná práca Dr. Andrzeja Hadzika pt.: Analiza wybranych czynników wpływających na rekreacyjne uczestnictwo sportowe kibiców międzynarodowych widowisk sportowych (slov. jaz. Analýza vybraných faktorov ovplyvňujúcich rekreačnú účasť na športe fanúšikov medzinárodných športových podujatí) má 238 stránok. Prácu dopĺňa dodatok tvorený piatimi prílohami, z toho dvomi dotazníkmi spracovanými Autorom pre fanúšikov medzinárodných športových podujatí. Jeden – vytlačený sa využil v I. etape výskumu, a druhý elektronický využívajúci nástroj Google – v II. etape výskumu. Bibliografia má 322 položky, z toho 114 zahraničných – nepoľských. Toto ukazuje na dôkladné a široké literárne štúdie vykonané Autorom a významne ovplyvňuje vysokú poznávaciu hodnotu práce. Text práce je znázornený 62 tabuľkami a 74 obrázkami, ktoré priamo nadväzujú na obsah habilitačnej práce a prezentujú väčšinou výsledky pôvodných výskumov habilitanta.

Pri hodnotení predloženej práci sa zohľadnili tieto kritéria:

- voľba námety, jeho aktuálnosť, výskumné predpoklady a usporiadanie práce,
- účelnosť voľby námety a výskumného problému,
- meritórne posúdenie práce,
- možnosť využitia práce,
- závery.

2. Hodnotenie voľby námety práce, výskumných predpokladov a usporiadania práce

Habilitačná práca Dr. Andrzeja Hadzika pt.: Analýza vybraných faktorov ovplyvňujúcich rekreačnú účasť na športe fanúšikov medzinárodných športových podujatí sa týka problematiky podmieneností ovplyvňujúcich rekreačnú účasť na športe vybranej skupiny fanúšikov medzinárodných športových podujatí.

Autor píše, že „...dôvodom zvolenia v tejto práci problematiky rekreačnej športovej účasti fanúšikov medzinárodných športových podujatí, okrem záujmu ....., bola výskumná medzera, osobitne v tuzemskej literatúre, zahŕňajúca nedostatok skúmaní podmieneností (osobných a týkajúcich sa prostredia) rekreačnej účasti fanúšikov na športe - súčasne v

aspekte ich pasívnej účasti (fandenia, športovej konzumácie), ako aj ich účasti na telesnej rekreácii”.

Skutočne treba súhlasiť, že ťažko nájsť skúmania, ktoré sa tak široko zaoberajú problematikou rekreačnej účasti na športe - súčasne v aspekte aktívnej a pasívnej účasti a závislostí medzi týmito rekreačnými aktivitami. Ešte ťažšie je nájsť v skúmaniach uvedenú problematiku vo vzťahu ku špecifickej skupine účastníkov na športe, tedy fanúšikov medzinárodných športových podujatí. Som názoru, že podobratie sa na námahu skúmania medzinárodných fanúšikov je správne a aktuálne tým viac, že taktiež v Poľsku sa konajú viaceré významné športové podujatia (napr. Majstrovstva Európy vo futbale mužov v 2012, Majstrovstva Sveta vo volejbale mužov v 2014.). Preto treba lepšie spoznať túto špecifickú skupinu - súčasne účastníkov športu, no tiež na čo nezabudol Autor práce v svojich skúmaniach – športových turistov cestujúcich na podujatia tohto typu. Toto si iste žiadalo veľké znalosti a interdisciplinárny prístup habilitanta, ktoré som spozoroval v predloženej mi na posúdenie práci.

Hľadiac len na vlastné skúmania Autora (fanúšikov ME v basketbale žien) možno mať dojem, že námet je príliš široký. Avšak analyzujúc prácu sa ukázalo, že Autor predstavil výsledky taktiež predchádzajúcich vlastných skúmaní (fanúšikov volejbalu, futbalu na medzinárodných športových podujatiach). Okrem toho v prvých, možno trochu rozsiahlych kapitolách, je uvedený nielen prehľad, no tiež výsledky skúmaní iných autorov. Preto použitú v názve vetu „...fanúšikov medzinárodných športových podujatí” považujem za výstižnú a vhodnú.

Zhŕňajúc uvedené napriek viacerým skúmaním v Poľsku a vo svete ohľadom podmieneností rekreačného vykonávania telesnej aktivity rôznych spoločenských skupín považujem skúmania Dr. Andrzeja Hadzika za hodnotné, lebo sa týkajú skupiny účastníkov športu – fanúšikov skúmaných doteraz v nedostatočnom stupni a nezriedka selektívne, často bez nejakých výrazných aplikačných cieľov. Preto som názoru, že habilitant zvolil dôležitý, aktuálny, zaujímavý a výstižný (adekvátny k obsahu práce) výskumný námet tak v aspekte poznávacích ako aj utilitárnych hodnôt (posúdenie produktu medzinárodného športového podujatia pre organizáciu budúcich športových podujatí).

Vyššie spomínaná problematika práce „vytvorila” výskumný problém, ktorý Autor obsiahol v týchto otázkach:

„Aké faktory ovplyvňujú široko chápanú (pasívnu a aktívnu) účasť na športe fanúšikov - účastníkov medzinárodných športových podujatí, aké koncepcie takejto účasti možno nájsť v literatúre, aký je rozsah a význam tejto účasti a či existujú vzťahy medzi pasívnym a aktívnym angažovaním sa fanúšikov do športu?”

Zdá sa, že výskumný problém bol vyjadrený príliš široko – tvorí ho nie jedna, no dokonca štyri otázky. Avšak treba súhlasiť, že sa všetky tieto otázky týkajú rekreačnej účasti (predmet skúmaní) fanúšikov (podmet skúmaní) medzinárodných športových podujatí.

Vedecké ciele práce predloženej na posúdenie zahŕňajú:

- identifikáciu vybraných faktorov, ktoré podmieňujú účasť na športe fanúšikov medzinárodných športových podujatí,
- poznanie rozsahu, foriem a významu rekreačnej účasti na športe fanúšikov medzinárodných športových podujatí,

- identifikáciu závislosti medzi pasívnou účasťou na športe ako fanúšika a aktívnou účasťou ako rekreaanta.

Uvedené ciele práce vyplývajú zo zvoleného výskumného problému práce. Trochu slabšie bol predstavený cieľ spojený s identifikáciou koncepcie rekreačnej športovej účasti, ktorý je predsa viditeľný vo výskumnom probléme. Avšak čo ukazujú teoretické kapitoly práce tento „zabudnutý“ cieľ, podobne ako vyššie ukázané, bol dosiahnutý. Okrem tejto nepohodlnosti som názoru, že ciele sa definovali správne, jasno a jednoznačne.

Dôležitým sa zdá okrem toho určenie aplikačného cieľa, ktorým je „Poznanie dôležitosti faktorov účasti na medzinárodných športových podujatiach a posúdenie prvkov objektov týchto podujatí za účelom využitia v praxi (aplikácii) vytvárania športového produktu typu športové podujatie”.

V práci sa položili výskumné otázky – ktorým boli priradené správne formulované štyri hypotézy.

Konštrukcia práce nevzbudzuje výhrady – je typická pre práce empirického charakteru. V štruktúre práce možno tedy odlíšiť teoretickú a empirickú časť, tvoriace spolu premyslený celok.

Predložená habilitačná práca tvorí spojitý, logický celok zložený z nasledujúcich prvkov a súčastí: titulného listu, obsahu, úvodu a piatich kapitol. Prvá kapitola popisuje rekreačnú športovú aktivitu a jej podmienenosť. Druhá, taktiež teoretická, charakterizuje fanúšikov medzinárodných športových podujatí ako účastníkov športu. Treťa kapitola popisuje metodológiu vlastných skúmaní. Štvrtá kapitola predstavuje výsledky skúmaní, a piata obsahuje diskusiu a závery. Práca končí bibliografiou, súpisom tabuliek, obrázkov ako aj prílohami a zhrnutím v anglickom a poľskom jazyku.

3. Charakteristika a meritórne posúdenie práce (jej jednotlivých kapitol)

Prvé dve kapitoly tvoria kvalitatívne vhodný teoretický „podklad” posudzovanej habilitačnej práce, avšak sa tento zdá príliš obširný (viac ako 100 stránok textu popisovaných súčastí práce). Okrem toho od niektorých teoretických koncepcií predstavovaných v práci by sa mohlo odstúpiť, pravdepodobne bez poškodenia posudzovanej práce.

Prvá kapitola zahŕňa rekreačnú športovú aktivitu (predmet skúmaní) a jej podmienenosť. Autor práce šikovne popisuje rekreačnú aktivitu (účasť vo voľnom čase) ako príklad účasti na športe. Habilitant ukazuje zvlášť koncepcie podmienenosť aktívnej (rekreačná telesná aktivita) a pasívnej (športová konzumpcia) rekreačnej účasti na športe. Predstavuje dosť bohatú literatúru a na nej založenú koncepciu skúmaných podmienenosť, čo treba zdôrazniť v kontexte meritórnej prípravy Autora ku zvolenej problematike. Azda však by bolo možno tieto dve podkapitoly spojiť v jednu?

Druhá teoretická kapitola sa týka podmetu skúmaní, čiže fanúšikov medzinárodných športových podujatí. Autor popisuje fanúšikov ako účastníkov športu, a tiež miesto ich účasti čiže medzinárodné športové podujatia.

Treťa kapitola je to metodológia vlastných skúmaní, ktorá bola podľa mňa napísaná správne. Zahŕňa:

- určenie problematiky vykonaných skúmaní,
- určenie cieľov, otázok, výskumných hypotéz a využívaných v práci premenných,
- charakteristiku použitých výskumných metód, technik a nástrojov,

- popis organizácie a priebehu vlastných skúmaní, z toho určenie voľby skúšky a typológie fanúšikov,
- štatistickú analýzu údajov a
- schéma realizácie cieľa skúmaní.

Za cenné považujem využitie vo výskumnej procedúre Dr. A. Hadzikom rozmanitých a adekvátnych k cieľu skúmaní výskumných metód, technik a nástrojov. Toto umožnilo Autorovi rozsiahle skúmanie rekreačnej účasti fanúšikov medzinárodných športových podujatí. Isto taktiež použitá triangulácia umožnila lepšiu verifikáciu a kontrolu výsledkov skúmaní. Osobitne vedľa predstavenej analýzy druhotných materiálov (metóda analýzy dokumentov), na skúmanie sa využili pôvodné materiály, pochádzajúce hlavne zo skúmaní autora využívajúceho metódu diagnostickej sondáže pomocou dotazníkovej techniky, pri využití nástrojov – dvoch dotazníkov vlastnej konštrukcie.

Využitie spomínaných metód, technik a nástrojov bolo dôsledkom použitej Autorom zložitej dvoj etapovej výskumnej procedúry. Za cenné považujem použitie habilitantom v skúmaníach nielen nástrojov kvantitatívneho merania. V II. etape boli skúmania doplnené metódami a nástrojmi „kvalitatívnymi“ - otvorenými otázkami o závislosti a faktory účasti na športe ako aj voľnými rozhovormi s fanúšikmi. Toto umožnilo Autorovi získať úplnejšie výsledky skúmaní. Hodno zdôrazniť skutočnosť, že túto etapu skúmaní habilitant realizoval vďaka využitiu moderného výskumného nástroja – internetového dotazníka spracovaného vďaka technológii poskytnutej firmou Google.

Zhromaždené a preskúmané v dvoch výskumných etapách (s využitím 2 spomínaných dotazníkov) náhodne vzorky respondentov presahovali zadané minimálne veľkosti skúmaných fanúšikov – boli tedy reprezentatívne pre skúmanú skupinu fanúšikov. Skúmania zahŕňali, čo bolo zdôraznené v metodologickej časti, nielen vyššie popísané vzorky, no taktiež niekoľko iných výskumných vzoriek v rámci vlastných skúmaní, ktorých výsledky boli predtým zverejnené. Tento materiál priniesol dôležitú porovnávaciu informáciu hlavne v odbore chovania fanúšikov iných disciplín ako je basketbal.

Autor okrem hlavných metód: diagnostickej sondáže a analýzy literatúry predmetu, v skúmaníach využil pozorovanie a rozhovor, možné vďaka účasti Autora ako fanúšika – pozorovateľa na viacerých medzinárodných športových podujatiach (príloha – skeny vstupeniek na zápasy, na ktorých bol habilitant prítomný). Okrem toho za účelom analýzy a záverov sa využili vhodné štatistické nástroje (štatistická metóda) napr. analýza variancie a korešpondencie. Realizovaná štatistická analýza si žiadala štvoretapový prístup, čo bolo ukázané v jednej z dôležitejších schém v práci, čiže obrázku, ktorý znázorňuje realizáciu cieľa skúmaní.

S cieľom rozmanitých štatistických analýz vykonal habilitant zaujímavé rozdelenie fanúšikov na základe navrhnutých dvoch typológií kritérií. Jedná bola dychotomického charakteru a týkala sa kritéria deklarovania pestovania alebo nepestovania telesnej rekreácie (kritérium úrovne aktívnej rekreácie v športe). Naproti tomu druhá typológia, spojená s veľkosťou účasti v úlohe fanúšika medzinárodných športových podujatí, zahŕňala tri varianty voľby (začiatočník, sporadický a pravidelný fanúšik) (kritérium úrovne pasívnej rekreácie v športe). Ako ukázali ďalšie kapitoly práce, vyššie uvedené autorské typológie fanúšikov uplatnil habilitant pre neskoršie analýzy a interpretáciu výsledkov. Avšak aby sa porovnali skupiny fanúšikov za použitiu spomínaných typológií, sa pre skúmania podmieneností

rekreačnej účasti na športe nutné stáva šikovné navrhnutie a opretie sa o premenné závislé (ukazovatele rekreačnej účasti na športe) a nezávislé (faktory tejto účasti). Podľa môjho názoru habilitant dokázal takúto šikovnosť navrhujúc a potom dôsledne využívajúc v skúmaní vyššie uvedené výskumné premenné vo vzťahu tak ku skúmaním aktívnej ako aj pasívnej rekreačnej účasti na športe.

Výsledkom vykonaných Dr. A. Hadzikom vlastných skúmaní je kapitola štvrtá, čiže výsledky skúmaní, založená na individuálnom výskumnom projekte habilitanta na téma „Podmienenosť a rozvoj športového cestovného ruchu v Poľsku“, ktorý bol realizovaný v Akadémii telesnej výchovy v Katoviciach v rokoch 2010 – 2012.

Pravdepodobne, hľadiac na túto kapitolu, prezentácia výsledkov nebola jednoduchá, keďže sa týkala dvojetapového skúmania. Som však názoru, že Autor vyriešil tento ťažký úkol – šikovne predstavil zhromaždený materiál tabelárne, graficky a popisne.

Výsledky I. etapy skúmaní sa týkali, okrem opisnej charakteristiky skúmaných fanúšikov, aktívnej (rekreačnej športovej aktivity) a pasívnej (športovej konzumácie) rekreácie respondentov a neobyčajne dôležitých ako sa zdá závislostí medzi fandaním a účasťou skúmaných fanúšikov na telesnej rekreácii. Svojho druhu zhrnutím prvej časti prezentácie výsledkov (I. etapy skúmaní) sa stala jedno- a viacrozmerná analýza spoluzávislostí.

Výsledky II. etapy „doplňujúcich“ skúmaní sa týkajú, okrem krátkej charakteristiky fanúšikov v tejto výskumnej etape, analýzy zistení rôznych tematických skupín spojených s použitou výskumnou procedúrou využívajúcou otázky elektronického dotazníka. Analýza zistení zahŕňala tieto tematické skupiny:

- obmedzenia vo fandaní,
- prvky športovej konzumácie,
- identifikáciu športového fanúšika a motívy účasti na športových podujatiach,
- formy športovej konzumácie ovplyvňujúce rekreačnú telesnú aktivitu,
- dôležitosť efektov rekreačnej telesnej aktivity,
- vplyv rekreačnej telesnej aktivity na rozmanité formy športovej konzumácie.

Za neobyčajne cenné považujem výsledky prezentujúce vybrané vzťahy a porovnania medzi výsledkami analyzovaných tematických skupín, kde sa využila viacrozmerná analýza (analýza korešpondencie).

Svojho druhu doplnením kvantitatívnych skúmaní sa stali výsledky kvalitatívnej analýzy podmienenosť účasti skúmaných fanúšikov na športe.

Generálne skúmania habilitanta v analyzovanej I. časti Výsledkov ukázali, že viac ako 71% analyzovanej skupiny fanúšikov basketbalového medzinárodného podujatia deklaruje účasť na rekreačnej telesnej aktivite. Na druhej strane viac ako ¼ skúmaných nerealizuje žiadnu takúto aktivitu. Výsledok deklarácie takejto účasti potvrdil predchádzajúce výsledky skúmaní fanúšikov ktorí sa zúčastnia medzinárodných podujatí rôznych kolektívnych športových disciplín, ktoré viedol Autor habilitácie.

Autor skúmajúc fanúšikov počas Majstrovstiev Európy žien v basketbale si všimol podstatnú závislosť medzi skutočnosťou pestovania telesnej rekreácie fanúšikmi a pohlavím fanúšika. Pozoroval sa vyšší relatívny podiel deklarácií účasti na telesnej rekreácii medzi mužskou časťou fanúšikov. Toto potvrdzujú cudzie skúmania, a tiež ako zdôrazňuje habilitant

„predchádzajúce vlastné skúmania fanúšikov volejbalu, basketbalu a futbalu medzinárodných športových podujatí...”

Hodnotou práce je taktiež to, že sa predtým zdôraznilo, výskumná problematika navrhovanej práce sa tiež týkala pasívnej účasti. Autor píše, že „pozorovala sa podstatná závislosť medzi jednotlivými typmi fanúšikov (začiatočník, sporadický, pravidelný) a ich pohlavím”.

Výsledky skúmaní tedy zahŕňali analýzu športovej konzumácie fanúšikov čiže fandenia „na živo” a iné formy pasívnej účasti. Skúmania Dr. A. Hadzika ukázali, že sa vyskytuje kladná korelácia medzi pohlavím a pozeraním športu v: TV, Internete, a tiež vedením rozhovorov týkajúcich sa športu. Uvedené komunikačné prostriedky častejšie užívali muži.

Z iných premenných diferencujúcich skúmaných, Autor vyznačil vek fanúšikov. Vyskytla sa podstatná závislosť tohto faktora s rekreačnou telesnou aktivitou fanúšikov. Avšak záver, že „šport pestujú rekreačne častejšie mladšie osoby ” nie je veľkým objavením. Toto potvrdzujú skúmania iných autorov ohľadom rekreačnej aktivity rôznych spoločenských skupín. Ostatne v práci Autor uvádza taktiež výsledky predchádzajúcich vlastných skúmaní konštatujúc, „že do 35 roku života sa fanúšikovia zaujímajú o šport pestujúc ho zároveň rekreačne, následne ich aktivita značne klesá vo veku 35 - 55 rokov a končí po 55 roku života”. Isto je zaujímavá skutočnosť, že výsledky v práci ukazujú, že vek diferencuje taktiež pasívnu účasť na športe.

Habilitant analyzuje taktiež inú dôležitú spoločensko – demografickú premennú ktorou je vzdelanie. Štruktúra vzdelania fanúšikov ukázala na prevahu osôb so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním. Autor podčiarkol v diskusii, že aj v iných vlastných skúmaniach ukazovala štruktúra vzdelania skúmaných na prevahu väčšiny fanúšikov vyznačujúcich sa aspoň stredoškolským vzdelaním. Autor dokázal okrem toho, že taktiež v skúmaniach iných autorov vedených na iných spoločenských skupinách, faktor vzdelania koreluje s rekreačnou telesnou aktivitou.

Za zaujímavosť v I. časti Výsledkov treba uznať analýzu bariér účasti skúmaných fanúšikov na rekreácii. Treba si pamätať, že tieto obmedzenia patria k dôležitejším podmienenostiam účasti v široko chápaným jave rekreácie, z toho telesnej. Ako zdôrazňuje Autor hlavnou bariérou realizovania fanúšikmi rekreačnej telesnej aktivity sa ukázal nedostatok motivácie k rekreačnej telesnej aktivite, a okrem toho nedostatok času a rozmanité disfunkcie, z toho telesné postihnutie. Celkom iste nedostatok času nie je akýmsi „novým” obmedzením, keďže veľa predchádzajúcich skúmaní týkajúcich sa determinantov účasti na telesnej rekreácii ukázalo, že spomínaná bariéra tvorí univerzálnu prekážku pre pestovanie telesnej rekreácie bez ohľadu na vek, národnosť alebo etnický pôvod.

Za cenné, lebo zriedkavo sa vyskytujúce, aspoň v Poľsku, považujem naproti tomu skúmania hlavných bariér a stimulátorov pasívnej účasti na športe skúmaných fanúšikov vo forme účasti na medzinárodných športových podujatiach. Našli sa v nich „faktory” ako sú: doprava (príchod) na zápas, cestovné trovy, možnosť kúpy vstupeniek na športové podujatie, nedostatok voľného času a pripravená pre fanúšikov ponuka cestovania na zápasy. Ostatne použitá výskumná procedúra triangulácie (výsledky II. etapy skúmaní) potvrdila veľkú dôležitosť nákladov športového podujatia ako významnej bariéry účasti na tejto forme športovej aktivity. Okrem toho aj predchádzajúce vlastné skúmania Autora ukázali, že ako najväčšie bariéry uznali fanúšikovia medzinárodných športových podujatí trovy cestovania na športové podujatia a možnosť kúpy vstupeniek na športové podujatia.

Habilitant predstavil vo Výsledkoch aj posúdenie dôležitosti dôvodov účasti skúmaných fanúšikov na aktívnej a pasívnej rekreácii. Je to zaujímavé, že výsledky ukázali, že sa miera dôležitosti vyššie uvedených dôvodov ukázala odlišná u osôb pestujúcich a nepestujúcich šport.

Treba zdôrazniť skutočnosť, že s ohľadom na skúmanie fanúšikov medzinárodných športových podujatí, čiže aj športových turistov, obsiahol Autor rozsahom skúmaní tak prvky z oblasti športu, ako aj cestovného ruchu. Nutná sa tu ukázala interdisciplinárna znalosť habilitanta (celkom isto bolo pomocné taktiež to, že Autor súčasne zastupuje vedy o telesnej kultúre a vedy ekonomické). Som názoru, že u tejto špecifickej skúšky z inter- a viacdisciplinárnosti Autor uspel. Aj keď je nepochybné, že podiel „otázok cestovného ruchu“ vo Výsledkoch nie je veľký - v porovnaní čo aj s predchádzajúcimi teoretickými kapitolami.

Súčasnú športovú a turistickú „nití“ sa pozorujú napríklad vo Výsledkoch vo chvíli prejednávania motívov, ktoré „tlačia“ fanúšikov medzinárodných športových podujatí ku pasívnej a aktívnej účasti na rekreácii, nezriedka diferencujúc popisovanú účasť. Samozrejme možno premýšľať, či predložený na skúmanie súpis motívov bol kvantitatívne a s ohľadom na štruktúru motivácie optimálny. Či takýto súbor motívov účasti na cestovnom ruchu ako je: možnosť využívania služieb a športovo - rekreačných objektov, zábavná ponuka, možnosť účasti na podujatiach iných ako sú športové podujatia, alebo návšteva kultúrnych a prírodných atrakcií bol ideálny pre potrebu zvolenej problematiky.

Celkom isto do kategórie „najcennejšie“ u príležitosti skúmania dôvodov a motívov účasti fanúšikov na športe treba zaradiť využitý pravdepodobne po prvé v Poľsku v II. etape skúmaní Autora štandardizovaný nástroj, čiže Škálu Motivácie Fanúšika (z ang. Šport Fan Motivation Scale - SFMS), ktorá sa vyznačovala neobyčajne vysokou opravdivosťou (α -Cronbacha $> 0,7$). Iné štandardizované, neviditeľné v domácej literatúre, využívané nástroje to sú Škála Motivácie pre Športovú Konzumáciu a Škála Identifikácie Športového Fanúšika. Pozorované skutočností sa vďaka použitým v dotazníku uvedeným vyššie škálam ukázali samozrejme vo Výsledkoch.

Je však zaujímavé, prečo sa vo Výsledkoch predstavili všetky tematické skupiny, čiže dokonca aj tie, u ktorých sa výskumná opravdivosť ukázala nepríliš vysoká (α -Cronbacha $< 0,7$)? Ide predovšetkým o tematické skupiny I. a II. predstavené vo Výsledkoch. Na druhej strane považujem za cenné a oprávnené, v kontexte zvolenej problematiky, predstavené výsledky skúmaní založené na využití skupiny zistení majúcich za úkol určiť, ktoré formy pasívnej účasti na športe majú podľa názoru respondentov väčší vplyv na rekreačnú telesnú aktivitu skúmaných (tematická skupina VI. s veľmi vysokou štatistickou opravdivosťou).

Ukázané vo Výsledkoch neobyčajne dôležité pre prácu závislostí medzi pasívnou a aktívnou rekreáciou popisovanej skupiny fanúšikov sa týkajú taktiež tematickej skupiny zistení VIII., ktorá mala za úkol poznať mienku ohľadom vplyvu rekreačnej telesnej aktivity na rôzne formy pasívnej účasti na športe.

Hodno podčiarknuť, že napriek tomu, že vyššie uvedené vytvorené tematické skupiny boli autorským „nápadom“ habilitanta (a nie prvkom štandardizovaných západných výskumných škál), vyskytla sa tu veľmi vysoká opravdivosť (α -Cronbacha $> 0,9$).

Podstatným prvkom verifikácie skúmaní, z toho závislostí medzi pasívnym a aktívnym rekreačným pestovaním športu, bolo použitie zložitého a viacrozmerného štatistického nástroja – analýzy korešpondencie, ktorej výsledky boli taktiež predstavené v práci. Za cenné

považujem okrem toho využitie vyššie uvedeného štatistického nástroja na vytvorenie a prezentovanie profilu – charakteristiky kategórie tak fanúšikov pestujúcich a nepestujúcich rekreačne telesnú aktivitu ako aj fanúšikov sporadických, pravidelných a začiatočníkov.

Som názoru, že pre aplikačný účel môžu byť dôležité výsledky skúmaní týkajúce sa rozmerov konzumácie a kvalitatívneho posúdenia produktu športového cestovného ruchu ktorým je medzinárodné športové podujatie.

Napriek tomu, že treba byť veľmi opatrným pri formulovaní záverov na základe kvalitatívnych skúmaní som názoru, že použité v II. etape kvalitatívne skúmania a predstavené ich výsledky tvoria špecifické doplnenie výskumnej procedúry. Možno konštatovať, že sú nielen určitým prvkom triangulácie v habilitačnej práci, umožňujúcim kontrolovať výsledky iných výskumných nástrojov, no umožňujú (vďaka otvorenosti otázok dotazníka) získanie informácií, ktoré nie sú v „zozname možností voľby“.

Piata kapitola posudzovanej práce je to diskusia a závery, ktoré spolu čítajú takmer 25 strán. Diskusiu považujem za zaujímavú, a súčasne vyčerpávajúcu a tvorivú. Výsledky skúmaní sa podrobili konfrontácii s inými skúmaniami, z toho prechádzajúcimi vlastnými, a vykonala sa ich interpretácia. Začiatok kapitoly je to zaujímavá diskusia ohľadom oprávnenosti použitia zložitej výskumnej metodológie. Okrem toho v diskusii nájdeme interpretáciu a analýzu o.i.:

- vyššej úrovni rekreačnej účasti na telesnej aktivite fanúšikov ako viacerých iných spoločenských skupín,
- významu rôznych podmieností, z toho demograficko – spoločenských, rekreačnej účasti na športe skúmaných fanúšikov,
- predtým spomínaných skupín zistení, z toho založených na Škále Motivácie Fanúšika,
- dvojstrannej závislosti a vplyvu na seba aktívnej (rekreačnej športovej aktivity) a pasívnej (športovej konzumácie) rekreačnej účasti na športe,
- kvalitatívnych skúmaní týkajúcich sa podmieností prejednávanej účasti,
- posúdenia produktu športového cestovného ruchu - medzinárodné športové podujatie.

Záverom kapitoly sa stálo potvrdenie hypotéz posudzovanej práce. Vykonané Dr. A. Hadzikom skúmania dokázali, že:

- analyzované spoločensko – demografické premenné nielen podmieňujú, no tiež diferencujú veľkosť a charakter účasti fanúšikov na športe,
- rozmanité faktory osobného charakteru a charakteru prostredia ukazujú závislosť tak s pasívnou ako aj aktívnou účasťou na športe fanúšikov diferencujú tieto správania,
- existuje závislosť medzi fandaním a široko chápanou športovou účasťou fanúšikov medzinárodných športových podujatí, avšak táto závislosť je odlišná s ohľadom na formu fandaní,
- fanúšikovia ako spotrebitelia produktu športového cestovného ruchu typu: medzinárodné športové podujatie vyššie oceňujú motívy športové ako turistické.

Poslednými hodnotenými súčasťami a prvkami práce boli: bibliografia, súpis tabuliek, obrázkov a príloh a zhrnutia v anglickom a poľskom jazyku. Tieto prvky sú správne, a prezentovaná tabelárna a grafická úprava je primeraná a čitateľná, čo zdôrazňuje technické a editorské hodnoty posudzovanej práce. Priťahuje pozornosť bohatá, kompletná, prispôsobená tematike práce literatúra (322 položky), z toho zahraničná (viac ako 1/3 podiel

bibliografie) a ukázané v Dodatku – prílohách výskumné nástroje dotazníky, ktoré sa môžu využívať v ďalších takýchto skúmaniach.

4. Možnosť využitia a novátorstvo práce

Treba zdôrazniť originalnosť výskumnej procedúry, z toho využívaný elektronický nástroj skúmaní na základe o.i. použitej pravdepodobne po prvé nielen v Poľsku Škály Motivácie Fanúšika a autorské zistenia skúmajúce dvojstranné závislosti rekreačnej aktívnej a pasívnej účasti na športe. Tieto a iné prvky sa môžu využiť pri ďalších skúmaniach napr. fanúšikov medzinárodných športových podujatí v iných štátoch.

Zdá sa, že v budúcnosti, čo dokonca Autor zdôrazňuje v práci, treba obrátiť ešte väčšiu pozornosť na komparatívnosť skúmaní predstavenej problematiky. Toto umožní diferencovať dôležitosť faktorov širokej účasti na športe fanúšikov v závislosti od disciplíny ktorej fanúšikovia fania. Presnejšia diagnóza potrieb týchto fanúšikov umožní taktiež vytvorenie vhodného pre odberateľov, čiže fanúšikov, športovo – turistického produktu ktorým je medzinárodné športové podujatie. Toto neznamena, že sa výsledky skúmaní nemôžu využiť v praxi.

Skúmania Autora ukázali diferencovanie športovej konzumácie v závislosti od kategórie fanúšika. Výsledky skúmaní dokázali, že produkt ktorým je medzinárodné športové podujatie nebol posúdený optimálne – nebol zbavený nízkych známkohľadom jeho niektorých prvkov. Ak ešte povieme, že sa analyzovala a hodnotila športová aréna (katovický „Spodek“), kde sa roka 2014 má konať finál Majstrovstiev Sveta vo volejbale mužov, potom praktickosť uvedených skúmaní je nepochybná. Je tu len otázka, či habilitant predstavil popisované výsledky skúmaní Orgánom objektu a či sa využijú za účelom lepšieho prispôsobenia ponuky potrebám zákazníka, ktorým je predsa fanúšik medzinárodných športových podujatí.

5. Záverečné posúdenie, zhrnutie oponentského posudku

Zhrňajúc, konštatujem, že predložená na posúdenie habilitačná práca spĺňa požiadavky kladené uchádzačom o získanie vedeckého stupňa docenta. Habilitačná práca Dr. A. Hadzika svedčí o tom, že habilitant je schopný v budúcnosti formulovať a riešiť originálne vedecké problémy, dôležité pre vedu o telesnej kultúre, z toho vykonať interdisciplinárny výskum.

Celkovo hodnotiac prácu treba konštatovať, že si osobitné zdôraznenie zaslúži viacaspektovosť vykonávaného výskumu a správna voľba používaných metód, ktoré umožňujú správnu analýzu a identifikáciu skúmaných vzťahov. Celá práca a celoživotné vedecké výsledky svedčia o obrovských vedomostiach Autora v odbore analyzovaných javov a o veľmi dobrej znalosti problematiky uvádzanej v habilitačnej práci.

Som názoru, že posudzovaná práca tvorí autorský príspevok Dr. Andrzeja Hadzika do sféry vied spojených s problematikou telesnej kultúry, a výsledky vykonaných skúmaní prinášajú mnoho nového tak pre teóriu, ako aj prax v odbore analyzovaných otázok.

Uvedené v oponentskom posudku kritické poznámky a výhrady, z ktorých časť má diskutabilný charakter neovplyvňujú záverečné kladné hodnotenie habilitácie. Po komplexnom posúdení habilitačnej práce konštatujem, že práca spĺňa na príslušnej úrovni vedecko-výskumné kritéria stanovené pre prácu tohto druhu a spĺňa požiadavky kladené habilitačným prácam v Slovenskej republike.

Na základe vyššie uvedených skutočností odporúčam, aby Dr. Andrzejowi Hadzikowi po úspešnej obhajobe, bol udelený vedecko-pedagogický titul docent [v Poľsku doktor habilitowany].

Doc. Krzysztof Kaganek